

СОВЕТ
НОВОКИШИТСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Дружба, д. 100а, с. Новый Кишит,
Арский муниципальный район, 422034

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЯНА КИШЕТ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Дуслык урамы, 100а йорт, Яна Кишет авылы,
Арча муниципаль районы, 422034

Тел. (84366)55-4-42, факс (84366)55-4-42. E-mail: Nvk.Ars@tatar.ru

“09” октябрь 2019 ел

№ 35

Яна Кишет авыл жирлеге Советы

КАРАРЫ

Яна Кишет авыл жирлеге

Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында

“Татарстан Республикасы Арча муниципаль районның Яна Кишет авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставын гамәлдәге законнарга яраклаштыру максатыннан, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясына таянып, Яна Кишет авыл жирлеге Советы каар бирде:

1. 2014 елның 27 октябрендәге 97.1 номерлы Яна Кишет авыл жирлеге Советы каары белән расланган (2015 елның 30 июнендейгэ 16 нче, 2015 елның 26 октябрендәге 7 нчы, 2016 елның 1 ноябрендәге 17нче, 2017 елның 11 маендан 5 нче, 2018 елның 8 маендан 3нче, 2018 елның 7 сентябрендәге 6 нче номерлы үзгәрешләр белән) Яна Кишет авыл жирлеге Советы Уставына түбәндәге үзгәрешләр һәм өстәмәләрне расларга:

1) 5 статьяда:

-1 нче өлешнен 14 пунктын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым жыю), транспорт белән чыгару эшчәнлеген оештыруда катнашу;»;

-1 өлешкә түбәндәге эчтәлекле 20 пункт өстәргә:

«20) Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә үзирекле төзелгән корылманы сүтү, үзирекле төзелгән корылманы сүтү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында каар кабул итү;»

2) 6 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

«6 статья. Жирле үзидарә органнарының жирлекләрнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре белән бәйле булмаган мәсьәләләрне хәл итүгә хокуклары

1. Жирлекнен жирле үзидарә органнары түбәндәге хокукка ия:

1) Жирлек музейлары булдыру;

- 2) Жирлектэ нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамэллэр кылу;
  - 3) опека һэм попечительлек эшчэнлеген тормышка ашыруда катнашу;
  - 4) Жирлек территориясендэ жирле милли-мэдэни автономиялэрнең хокукларын тормышка ашыру белэн бэйле эшчэнлекне башкару өчен шартлар тудыру;
  - 5) Россия Федерациисе халыкларының милли-мэдэни үсешенэ һэм Жирлек территориясендэ миллэтара мөнэсэбэтлэр өлкэсендэгэе чараларны тормышка ашыруга ярдэм итү;
  - 6) Жирлек территориясендэ урнашкан муниципаль предприятие һэм учреждениелэрдэ мобилизация өзөрлөгө буенча чараларны оештыруда һэм тормышка ашыруда катнашу;
  - 7) муниципаль янгын сагын булдыру;
  - 8) туризмын үстерү өчен шартлар тудыру;
  - 9) кеше хокукларын тээмин итүгэ жэмэгтэй контролен гамэлгэ ашыручы ижтимагый күзэтчелек комиссиялэрнэ һэм мэжбури тогту урыннарында булган затларга ярдэм күрсэти;
  - 10) Россия Федерациисендэ инвалидларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрендэгэ 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендэ инвалидларның ижтимагый берлэшмэлэрнэ, шулай ук гомумроссия инвалидлар ижтимагый берлэшмэлэрэ төзөгэн оешмаларга ярдэм күрсэти;
  - 11) Торак законнары нигезендэ социаль файдаланудагы торак фондының торакка наем шартнамэлэрэ буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак бирү;
  - 12) Жирлек территориясендэ яшэүче хүжасыз хайваннарга карата гамэллэр кылу эшчэнлеген башкару;
  - 13) "Россия Федерациисендэ хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезлэрэ турында" 2016 елның 23 июнендэгэ 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкэсендэгэе чараларны гамэлгэ ашыру;
  - 14) инвалидлар, физик мөмкинлеклэрэ чиклэнгэн затларга адаптив физик культура һэм адаптив спорт үсешенэ ярдэм итү.
  - 15) "Кулланучылар хокукларын яклау турында" 1992 елның 7 февраленндэгэ 2300-1 нчे номерлы Россия Федерациисе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамэлгэ ашыру.
2. Жирлекнэң жирле үзидарэ органнары, Федераль законнар белэн каралган очракларда, өлөгө статьяның 1 өлешендэ күрсөтелгэн мэсьэлэлэрне хэл итэргэ, башка дэүлээт вэкалэтлэрэн ("Россия Федерациисендэ жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендэгэ 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы буенча бирелмэгэн) тормышка ашыруда катнашырга хокуклы, шулай ук башка муниципаль берэмлеклэрнең жирле үзидарэ органнары, дэүлээт хакимиите органнары вэкалэтлэрэнэ карамаган һэм федераль законнар һэм Татарстан Республикасы законнары белэн алар вэкалэтлэреннэн алынмаган башка мэсьэлэлэрне хэл итэргэ, Россия Федерациисе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгэн бюджетара

трансфертлардан гайре, өстәмә нормативлар буенча салым керемнәрен жирлек бюджеты керемнәре исәбенә хәл итәргә хокуклы.»

3) 17 статьяның 3 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«3. Территория буенча ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре, жирлек Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча, жирлек Советы тарафыннан расланган территория буенча ижтимагый үзидарә турында Нигезләмә белән билгеләнгән тәртиптә урнаштырыла.

4) 20 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

“20 статья. Ачык тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль норматив хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен жирлек Советы, жирлек Башлыгы катнашында ачык тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Ачык тыңлаулар халык, жирлек Советы яки жирлек Башлыгы, башкарма комитет житәкчесе инициативасы буенча үткәрелә, Халык яки жирлек Советы инициативасы белән үткәрелә торган Ачык тыңлаулар жирлек Советы тарафыннан, ә жирлек Башлыгы, башкарма комитет житәкчесе инициативасы белән үткәрелә торганы- жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Ачык тыңлауларга чыгарылырга тиешле мәсьәләләр:

1) Жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, муниципаль берәмлек Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе нигезләмәләрен, әлеге уставны норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгәл яңадан торгызыу рәвешендәге үзгәрешләр кертелүдән тыш;

2) Жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты;

4) Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору өчен муниципаль берәмлек халкының ризалыгын алу тавыш бирү юлы яисә халык жыеннары белән таләп ителгән очраклардан тыш.

4. Ачык тыңлаулар уздыру турындагы карап, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, тиешле орган яисә муниципаль норматив хокукый акт проектын Жирлекнең вазыйфаи заты карап тикшергәнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Уздыру вакыты һәм урыны күрсәтелгән ачык тыңлаулар уздыру турындагы карап һәм ачык тыңлауларга чыгарыла торган муниципаль норматив хокукый акт проекты, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, ачык тыңлаулар үткәреләсе көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

6. Ачык тыңлаулар үткәрү турында карап басылып чыккан көннән алыш һәм аларны уздыру көненә кадәр Жирлек халкы жирлек Башлыгына ачык

тыңлауларга чыгарыла торган мәсъелә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль норматив хокукый акт проектына төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жибәрергә хокуклы. Жирлек Башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр ачык тыңлауларда катнашучылар игътибарына житкерелә.

7. Ачык тыңлаулар, гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль норматив хокукый акт проекты каралган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Ачык тыңлаулар белгечләрне, экспертларны, кызыксынган затларны чакыру белән үткәрелә. Ачык тыңлауларда Жирлекнең теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Ачык тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча муниципаль норматив хокукый акт проектын ачык тыңлауларга кабул иту вәкаләтләренә кертелгән жирле үзидарә органнары һәм Жирлекнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә.

9. Ачык тыңлаулар нәтиҗәләре, кабул ителгән каарларның дәлилләнгән нигезләнүен дә керте, ачык тыңлаулар үткәрелгәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга (игълан итelerгә) тиеш.

10. Ачык тыңлаулар оештыру һәм үткәрү тәртибе жирлек Советы каары белән расланган Ачык тыңлаулар турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

11. Әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар, әгәр гамәлдәге законнарда Ачык тыңлаулар өчен каралган башка сроклар билгеләнмәгән булса кулланыла.

12. Генераль план проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияне ызанлау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән документларның берсенә үзгәрешләр керту каралган проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын файдалануга шартлы рәвештә рөхсәт бирү турындагы каар проектлары, капитал төзелеш объектларын үзгәртеп кору, рөхсәт ителгән төзелешнең ин чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренең расланган кагыйдәләре булмаган очракта, жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен шундый икенче төргә үзгәрту буенча, шәһәр төзелеше эшчәнлеге законнары нигезләмәләренә таянып, оештыру тәртибе һәм үткәрюе жирлек Советы каары белән билгеләнгән жәмәгать фикер алышулары яки ачык тыңлаулар үткәрелә”.

5) 23 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

“23 статья. Халық жыены

1. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда, халық жыены үткәрелергә мөмкин:

1) торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүне үз эченә алган күрсәтелгән торак пункт кергән Жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәрту мәсъәләсе буенча;

2) Жирлек составына керүче торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә үзара салым акчаларын керту һәм куллану мәсъәләсе буенча;

3) авыл торак пункттында авыл жирлеге старостасы кандидатурасын төкъдим итү, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

4) авыл торак пункттында халык жыены, шулай ук муниципаль хезмәт түрында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

2. Халык жыены торак пунктта яки жирлектә сайлау хокукуна ия булган кешеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокукка ия. Элеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукуна ия булган яртысыннан артыгы бер үк вакытта катнашу мөмкинлеге булмаган очракта, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа Кишет авыл жирлеге торак пунктларында халык жыенын әзерләү һәм үткәру тәртибе турында Нигезләмә белән расланган әлеге торак пункт кергән муниципаль берәмлекнен уставы нигезендә, халык жыены, халык жыенын үткәру турында карап кабул ителгән көннән бер айдан да артмаган вакыт эчендә, этаплап уздырыла. Шул ук вакытта, элек халык жыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә киләсе этапларда катнашмый. Жыенда катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, халык жыены карапы кабул ителгән дип санала.”

6) 30 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

«30 статья. Жирлек Советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш Жирлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

2. Жирлек Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш, азат ителмәгән нигездә, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча эшчәнлек һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алыш бара.

3. Жирлек Советы депутаты статусы белән бәйле чикләуләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, Жирлек Советы каарлары нигезендә үз вәкаләтләрен каршылыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Жирлек Советы депутаты Жирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен, шул исәптән депутатның түбәндәге бурычларын үз эченә алган кагыйдәләрен үтәргә тиеш:

1) шәхсән үзенә яисә якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаска;

2) үз-үзен тотышы депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырлык хәлләрдән тыелырга, шулай ук абууена яисә Жирлек Советы авторитетына зыян китерерлек низаглы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр каршылыгы килеп чыгу куркынычы булганда - шәхси кызыксынуы депутат вазыйфаларын объектив үтәүгә йогынты ясый яки тәэсир итә ала торган хәл туганда, - бу хакта Жирлек Советына хәбәр итәргә һәм әлеге

мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмауга яки җайга салуга юнәлтелгән каарын үтәргә;

4) Жирлек Советында билгеләнгән халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә билгеле булган мәгълүматны игълан итмәскә һәм файдаланмаска;

6) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтү, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) бүләкләр алмаска.

6. Үз вәкаләтләрен дайми нигездә башкаручы Жирлек Советы депутаты хокуклы түгел:

1) шәхсән яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлеклек белән шәгыльләнергә, коммерция оешмасы яки коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга (Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советы идарәсендә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, сәяси партиядә, профсоюзда, билгеләнгән тәртиптә теркәлгән катнашудан, башка ижтимагый оешма, торак, гараж кооперативларында, күчемсез милек хужалары ширкәтләрендә, съездда (конференциядә) яки гомуми жыелышта катнашудан тыш), Россия Федерациясе Президенты яисә Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә коллегиаль орган эшчәнлегендә түләүсез нигездә катнашудан тыш, муниципаль берәмлек тарафыннан муниципаль милектә булган оешманы яки идарә итүне гамәлгә куючи (устав капиталында катнашу өлешләре) вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә кую тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә куючи (акционер, катнашучы) оешманың идарә һәм ревизия комиссиясе органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү; федераль законнарда каралган башка очракларда;

2) мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, бүтән түләүле эшчәнлек белән шәгыльләнергә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешуенде яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, бары тик чит илләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар хисабына гына финанслана алмый;

3) Әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешуенде яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яки күзәтчелек советлары, чит ил коммерциячел һәм хөкүмәтнеке булмаган оешмаларына һәм аларның Россия Федерациясе территориясендәге структур бүлекчәләре составына керергә.

Дайми нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат гражданлык, административ яки җинаять эше яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Жирлек Советы депутатлары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә әлеге Устав белән билгеләнә.

7. Жирлек Советы депутаты “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 елның 25 нче декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләуләрне һәм тыюларны үтәргә һәм вазыйфаларны башкарырга тиеш.

8. Коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациисе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, милек һәм милек характеристындагы йөкләмәләр турынdagы белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Россия Федерациисе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә, Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер-министры) карары буенча үткәрелә.

9. Әлеге статьяның 7.2 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтиҗәсендә “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, “Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында” 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, “Аерым категория затларга Россия Федерациисе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм ия булу, акчалалар һәм кыйммәтле эйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалануны тью турында” 2013 елның 7 маенданы 79-ФЗ номерлы Федераль законнарда билгеләнгән чикләү һәм тыюларны үтәмәү фактлары ачыкланганда, Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер-министр) депутатның, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасының, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата тиешле карап кабул итәргә вәкаләtle жирле үзидарә органына яисә судка бутән җаваплылык чарапларын куллану турында гариза белән мөрәжәгать итә.

10. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәт характеристындагы йөкләмәләре турында белешмәләр “Интернет” мәгълумат-телекоммуникация чeltәрендә жирле үзидарә органнарының рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яки), муниципаль хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә, массакуләм мәгълумат чарапларына бастырып чыгару өчен бирелә.»

7) 49 статьяны түбәндәгә редакциядә бирергә:

«49 статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Жирлекнең Башкарма комитеты вәкаләтләре:

1) планлаштыру, бюджет, финанслар һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- Жирлек бюджеты проектын эшли;

- Жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясен эшләүне тәэмин итә;

- Жирлек бюджетының үтәлешен оештыра, Жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясе һәм планнарының үтәлешен оештыра;

- бюджет үтәлеше, Жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясе үтәлеше турында хисаплар әзерләүне тәэмин итә;

- "Россия Федерациясендэ стратегик планлаштыру турында" 2014 елның 28 июнендэгэ 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган стратегик планлаштыру өлкәсендэ башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- Жирлек икътисады һәм социаль өлкәсенең торышын характерлый торган статистик курсәткечләрне жыюны һәм әлеге мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

2) Жирлек территориясендәге муниципаль милек белән идарә итү, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- Жирлек территориясендәге муниципаль милектәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, куллану, эш итү һәм арендага биры мәсьәләләрен хәл итә;

- Жирлек Советы карапы белән билгеләнгән очракларда, муниципаль милекне алу, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм Жирлек Советы раславына кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән Жирлекнең икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешуләр төзи; Жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәту өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр төзүгә булышлык итә;

- Жирлек Советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр булдыра, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэммин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә аларның житәкчеләрен билгели һәм вазыйфаларыннан азат итә;

- муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәэмmin итүне һәм бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль йөкләмәне финанс белән тәэмmin итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәэмmin итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыра;

- кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыра;

- әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә һәм муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан башкарыла торган эшләргә тарифлар билгели;

3) авыл хужалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра;

- кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыра;

4) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәту өлкәсендә:

- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте белән тәэмmin итү өчен шартлар тудыра; базар һәм ярминкәләр оештыра;

- социаль файдаланудагы торак фондының торакка наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак бирә;

- халыкның ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- Жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

- жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

-жирлек халкының массакүләм ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халыкның массакүләм ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыра, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына керә алуын тәэмин итә;

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды тәшкил иткән күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүләре үткәрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру турында законнарда каралган башка чаралар оештыра һәм үткәрә;

- жирлек территориясендә яшәүче хужасыз хайваннарга карата гамәлләр кылу буенча эшчәнлек алып бара;

5) төзекләндерү өлкәсендә:

-каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспорт белән чыгару эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- Жирлекне төзекләндерү кагыйдәләрен үтәүне контролъдә тота, Жирлек территориясен төзекләндерү буенча эшчәнлекне (урамнарны яктырту, территорияләрне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту) оештыра;

-адреслау объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртә, юкка чыгара, урам-юл чөлтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, тәбәк һәм муниципальара, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына, мондый атамаларны үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны дәүләт адреслар реестрында урнаштыра;

- Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә үзирекле корылманы сүтү, үзирекле корылманы сүтү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карар кабул итә;

6) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә:

- Жирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- жирле үзидарә хокукларын бозучы дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфаи затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар актларына билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта шикаять бирә;

- Жирлектәге торак пункт чикләрендә беренчел янғын қуркынычсызлығы чараларын үткәрүне тәэмин итә;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә, халық дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтә;

7) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- Жирлек территориясендә урнашкан Жирлек милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкаръләрен) саклап калу, алардан файдалану һәм халыкка якынайту, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкаръләрен) саклауны тәэмин итә;

- жирле традицияле халық сәнгате ижәтын үстерү, Жирлектә халық сәнгатен саклау, торғызу һәм үстерү өчен шартлар тудыра;

- Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль музейларны караپ тотуны тәэмин итә;

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра.

8) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

-дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди чараларның исәбен алып бара һәм алардан тиешлечә файдалануны тәэмин итә;

- тиешле федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисап бирә;

- Жирлек Советы каарлары нигезендә үzlәrenә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалануны тәэмин итә;

9) башка вәкаләтләр:

- Жирлек ихтияжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәклे эшләрне башкаруны тәэмин итә, 2011 елның 19 июлендәге 246-ФЗ номерлы “Федераль милектә булган су объектларында төзелгән ясалма жир кишәрлекләре турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр керту хакында”гы Федераль закон нигезендә ясалма жир участогы ясау турында килешү төзү хокукуна ачык аукцион үткәрүне тәэмин итә;

- Жирлек Башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәэмин итүне башкара;

- Жирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәэмин итә;

- әлеге Уставның 5 статьясындагы 1 өлешенең 8-10, 17 һәм 20 пунктларында каралган жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында, гражданнарны Жирлек өчен әһәмиятле булган социаль эшләрне (шул исәптән кизу торуларны) ирекле рәвештә башкаруга жәлеп итү түрында карап кабул итә һәм аларны үткәруне оештыра;

- законнар, әлеге Устав, Жирлек Советы караплары белән Жирлек Советы яки Жирлекнең башка органнарына бирелгән вәкаләтләрдән тыш, жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләрне башкара.

10) муниципаль-хосусый партнерлық өлкәсендә жирлек башкарма комитеты гамәлгә ашыра:

- муниципаль-хосусый партнерлық проектын тормышка ашырганда жирле үзидарә органнары эшчәнлеген килештерүне тәэмим итә;

- ачык партнерга муниципаль-хосусый партнерлық түрүнда килешу төзү хокукуна конкурслар үткәрү өчен конкурс документациясен килештерә;

-муниципаль-хосусый партнерлық түрүнда килешүне тормышка ашыруга күзәтчелек итә;

- муниципаль-хосусый партнерлық түрүндагы килешүне гамәлгә ашыру барышында ачык партнерларның һәм хосусый партнерларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауда булышлык күрсәтә;

- муниципаль-хосусый партнерлық түрүнда төzelгән килешуләр реестрын алып бара;

- муниципаль-хосусый партнерлық түрүнда килешү түрүндагы мәгълүматның ачыклығын һәм һәркем өчен мөмкин булуын тәэмим итә;

- вәкаләтле органга муниципаль-хосусый партнерлық түрүндагы килешүне гамәлгә ашыруны күзәту нәтижәләрен тәкъдим итә;

- “Россия Федерациясендә дәүләт-хосусый партнерлық, муниципаль-хосусый партнерлық түрүнда һәм Россия Федерациясенең аерым законнары актларына үзгәрешләр кертү түрүнда” 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законда каралган, башка федераль законнар, Россия Федерациясе субъектлары законнары һәм норматив хокукий актлары, әлеге устав, жирлекнең муниципаль хокукий актлары белән каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә карамаган мәсьәләләрен хәл итү буенча түбәндәгә вәкаләтләрне башкара:

- Жирлек музейларын булдыра;

- Жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;

- Жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнен хокукларын тормышка ашыру белән бәйле эшчәнлекне башкару өчен шартлар тудыра;

- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм Жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәгә чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;

- Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрнең мобилизация әзерлеге чаralарын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

- муниципаль янғын сагы булдыра;
- туризмың үстерү өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тәэмин итүгә ижтимагый контрольлек итүче ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтә;

- «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре оештырган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- төзекләндерү қагыйдәләрен үтәүне контрольдә тота, күрсәтелгән қагыйдәләргә туры китереп, Жирлек территориясен төзекләндерүне оештыра.

3. Жирлекнең Башкарма комитеты муниципаль контрольне тормышка ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә Жирлек Башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) жирле үзидарә органнарына бирелгән тәбәк дәүләт контролен (кузәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул иту Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукий актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольнең нәтиҗәлелеген күзәтеп торуны оештыру һәм үткәрү, аны үткәрү күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) федераль законнарда, Татарстан Республикасы субъектларының законнарында һәм башка норматив хокукий актларында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре Жирлек Башкарма комитеты органнарына өлгө органнарының статусын билгели торган хокукий актлар нигезендә йөкләнә ала.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру белән бәйле мөнәсәбәтләргә, юридик затларны һәм шәхси эшкуарларны тикшерүне оештыру һәм үткәрү мөнәсәбәтләренә “Дәүләт контролен һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшкуарларның хокукларын яклау турында” 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

8) 85 статьяны түбәндәге редакциядә бирергә:

«1. Жирлек Советы түбәндәге финанс контроле формаларын гамәлгә ашыра: алдан контроль - бюджет турында каар проекtlарын тикшерү һәм раслау барышында; агымдагы контроль-Жирлек Советы утырышларында

бюджет үтәлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында; андан соңғы контролль-бюджет үтәлеше турындағы хисапны карау һәм раслау барышында, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә контролльнең башка формалары.

Жирлек Советы финанс контролен Россия Федерациясе Бюджет Кодексы нигезләмәләренә яраклаштырып гамәлгә ашыра.»

9) 87 статьяга түбәндәге эчтәлекле 7 өлеш өстәргә:

«3.1 Жирлек Уставына кертелгән, жирле үзидарә органнары структурасын, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүленешен үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр (жирлек уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан, шулай ук жирле үзидарәнең вәкаләтләрен, сайланулы вазыйфаи затларын сайлау тәртибен үзгәрту очракларыннан тыш) күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карап кабул иткән Жирлек Советының вәкаләтләре срокы чыкканнан соң үз көченә керә.»

2. Өлеге каарны дәүләт теркәвенә алу өчен, кабул ителгәннән соң 15 көн эчендә, федераль башкарма хакимиятнең уставларны теркәү өлкәсендә вәкаләтле органының территориаль органына жибәрергә.

3. Арча муниципаль районы Яңа Кишет авыл жирлеге Башлыгына «Яңа Кишет авыл жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында» каарын, федераль башкарма хакимиятнең уставларны теркәү өлкәсендә вәкаләтле органының территориаль органыннан килгәннән соң 7 көн эчендә, халық күп жыела торган урыннарга урнаштыру һәм Татарстан Республикасының хокукуй мәгълүматлар Рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) урнаштыру юлы белән халыкка игълан итәргә.

4. Арча муниципаль районы Яңа Кишет авыл жирлеге Башлыгына үзгәрешләр һәм өстәмәләрне рәсми рәвештә халыкка житкерү чыганагы һәм датасы турында белешмәләрне, рәсми игълан ителгән көннән алыш 10 көн эчендә, федераль башкарма хакимиятнең уставларны теркәү өлкәсендә вәкаләтле органының территориаль органына жибәрергә.

Яңа Кишет авыл жирлеге Башлыгы

Реад

Т.А.Арсланов